

TISKOVÁ ZPRÁVA

Ornitologové sčítají vodní ptáky již 50 let

**Mezinárodní sčítání vodních ptáků proběhne o víkendu
17. a 18. ledna 2015**

Praha, 16. ledna 2015 - Celosvětové sčítání vodních ptáků každoročně přináší důležité poznatky o početnosti ptactva i jejich reakcích na měnící se meteorologické podmínky různých zimních sezón. Tento projekt probíhá na pěti kontinentech, v České republice se sčítání vodních ptáků uskuteční na sedmi stovkách lokalit.

Fakulta životního prostředí ČZU ve dnech 17. a 18. ledna 2015 organizuje rozsáhlé sčítání zimujících vodních ptáků v České republice. Akce se koná každoročně v rámci Mezinárodního sčítání vodních ptáků (*International Waterbird Census*), které organizuje **Wetlands International**, a to již od roku 1966. Letos tedy proběhne již 50. ročník tohoto sčítání. Při organizaci sčítání spolupracují i pobočky a kluby České společnosti ornitologické, některé základní organizace ČSOP a skautské oddíly.

V České republice, stejně jako v ostatních evropských státech, probíhá toto sčítání v polovině ledna, kdy se vodní ptáci shlukují ve velkých počtech s minimálními přelety a lze provést jejich téměř kompletní sečtení. Česká republika se do Mezinárodního sčítání vodních ptáků zapojuje již od počátku této akce, tedy **od ledna 1966. Letos tedy proběhne již 50. ročník této akce.**

Výsledky sčítání v lednu 2014

V lednu 2014 proběhlo Mezinárodní sčítání vodních ptáků v ČR na rekordním počtu 680 lokalit a bylo při něm zjištěno 56 druhů ptáků v celkovém počtu 208 262 exemplářů.

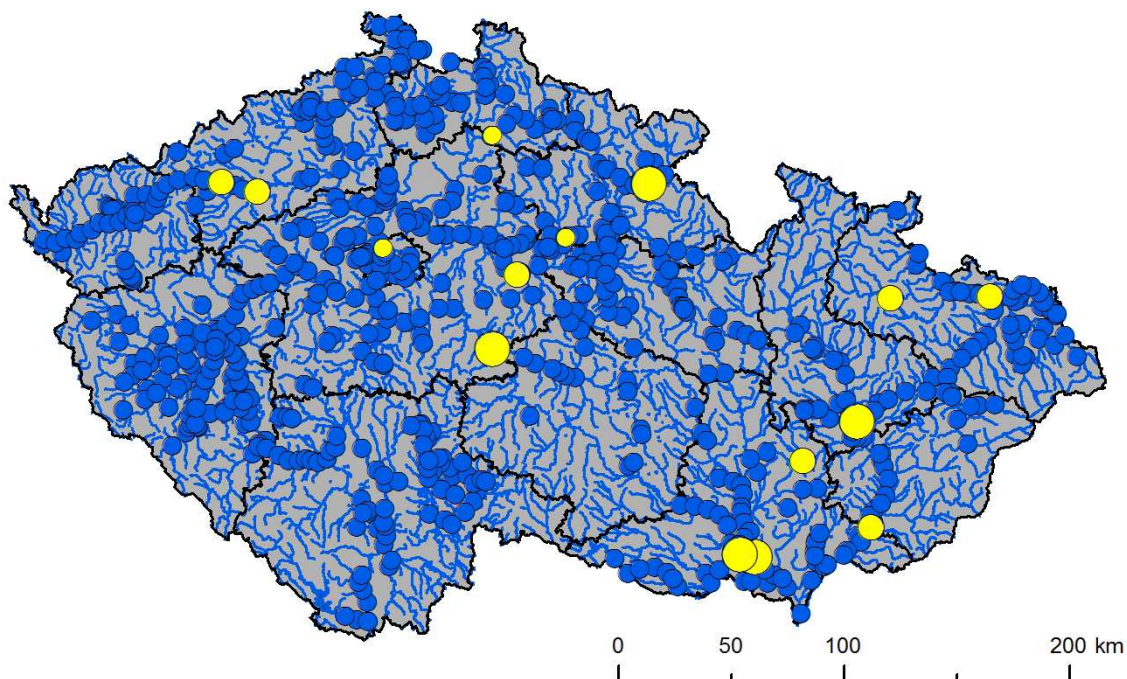
Nejpočetnějším druhem byla v lednu 2014 kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), jež řádově přesahovala početnost ostatních nejhojnějších druhů, dále následovala husa běločelá (*Anser albifrons*), lyska černá (*Fulica atra*), racek chechtavý (*Larus ridibundus*) a kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*). Nejhojnější druhy, tedy zastížené na největším počtu sledovaných lokalit, byly zjištěny v tomto pořadí: kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), volavka popelavá (*Ardea cinerea*), labuť velká (*Cygnus olor*), kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*) a morčák velký (*Mergus merganser*).

Vliv počasí

Letošní sčítání proběhne obdobně jako vloni v podmínkách postupného ochlazování, které může zajímavým způsobem ovlivnit distribuci zimujících vodních ptáků.

Povětrnostními podmínkami jsou ovlivněny mnohé druhy vodních a mokřadních ptáků. **V mírných zimách** jsou u nás zjišťovány vyšší počty racků, volavek a některých druhů kachen (např. kopřivek obecných a lžičáků pestrých). **Naopak v tuhých zimách** u nás narůstají například počty labutí velkých, skorců vodních a severských kachen morčáků velkých a hoholů severních. U některých druhů kachen byly zjištěny i k vnitrodruhové rozdíly v přesunech, kdy se v případě tuhých zim citlivější **samice** stěhují více k jihu.

Překvapením loňského roku byly rekordní počty tzv. „**mořských kachen**“, tedy těch druhů, které obvykle zimují na otevřeném moři. V lednu 2014 bylo u nás zjištěno 110 jedinců poláka kaholky a 50 jedinců turpana hnědého, jejichž počty v posledních desetiletích na pobřeží Evropy výrazně klesají. U nás se početněji vyskytují především na velkých přehradních nádržích. Letošní sčítání tedy může potvrdit počínající přesun těchto druhů do vnitrozemí Evropy.

MAPA: Rozšíření tzv. mořských kachen (poláka kaholky, hoholky lední, turpana hnědého a morčáka bílého) na základě výsledků Mezinárodního sčítání vodních ptáků v lednu 2014.

Kormorán velký

Zvýšená pozornost bude letos opět věnována zimujícím **kormoránům velkým**, jejichž počty budou zjišťovány i na pravidelných nocovištích. Počty kormorána velkého u nás dosáhly svého vrcholu v letech 2008–2010, kdy zde zimovalo cca 11 000–14 000 jedinců. V letech 2013 a 2014 bylo ale sečteno pouze 7827 a 7471 jedinců. Ačkoliv se s kormoránem velkým můžeme setkat prakticky na všech větších řekách po celém území České republiky, jsou některé dříve obsazené lokality již částečně opouštěny. Nověji se kormoráni k nelibosti rybářů ale objevují ve vyšších počtech na nových lokalitách. Získání co nejpřesnějších údajů o počtu kormoránů velkých je nezbytným předpokladem ke zhodnocení vlivu kormoránů na populace a společenstva ryb v našich vodách.

Dlouhodobé změny početnosti a rozšíření zimujících vodních ptáků

Výsledky Mezinárodního sčítání vodních ptáků na území České republiky v letech 1966–2014 byly využity při analýze změn početnosti zimujících vodních ptáků na našem území.

Bylo zjištěno, že převážná většina zimujících druhů na území České republiky **přibývá (23 z 37 druhů)**. Ubývajícími druhy bylo zjištěno pouze šest. Mezi přibývajícími druhy najdeme rybožravé ptáky, husy, kachny i racky. Nárůst početnosti byl prokázán jak u druhů s centrem areálu jižně od našich hranic (např. volavka bílá, kopřivka obecná), tak u druhů se severským, arktickým nebo boreálním rozšířením (např. husa běločelá, morčák bílý).

Určitě není bez zajímavosti, že šířící se populace vodních ptáků využívají i nové, prozatím ornitologicky málo známé lokality. Nejnovější výzkumy dokládají, že v podmínkách České republiky i většiny ostatních Evropských států se koncentrace vodních ptáků objevují i mimo dosud chráněné lokality.

Tato zjištění vycházející z výsledků sčítání zimujících vodních ptáků v České republice i ostatních oblastech Evropy dokládají význam pravidelného monitoringu populací vodních ptáků.

Kontakt:

Mgr. Zuzana Musilová, Ph.D.

koordinátorka Mezinárodního sčítání vodních ptáků v ČR
tel. 606 357741

Doc. RNDr. Petr Musil, Ph.D.

koordinátor Monitoringu vodních ptáků v České republice
tel. 602 664084

Katedra ekologie Fakulta životního prostředí ČZU, Kamýcká 1176, 165 21 Praha 6 - Suchbátka
e-mail: musilovaz@fzp.czu.cz, p.musil@post.cz

www.waterbirdmonitoring.cz